

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧОРТКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПІДПРИЄМНИЦТВА І БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ЧННІПБ ЗУНУ

Наталія КУЛЬЧЕНЬКА

31 вересня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

31 вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Фінансовий менеджмент»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

освітньо-професійна програма – «Фінанси, банківська справа та страхування»

кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Своєст. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамени (сес.)
Денна	3	5	28	28	3	8	83	150	5
Заочна	3	5	8	4	-	-	138	150	6

Чортків – ЗУНУ
2023

31.09.2023
[Handwritten signature]

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 9 від 26.05.2021 р.).

Робочу програму склав(ла) к.е.н., доцент ІНЕСА ВЕРБИЦЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін (протокол № 1 від 28.08.2023 р.)

Завідувач кафедри

ЛЮДМИЛА ДЕРМАНСЬКА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», протокол № 1 від 30.08.2023 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності

(підпис)

ОЛЬГА КИРИЛЕНКО
(ПІБ)

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Фінансовий менеджмент”

I. Опис дисципліни “Фінансовий менеджмент”

Дисципліна - „Фінансовий менеджмент”	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS- 5	Галузь знань 07 „Управління та адміністрування”	Статус дисципліни: нормативна дисципліна циклу дисциплін професійної підготовки Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів - 4	Спеціальність: 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”	Рік підготовки – Денна - 3 Заочна - 3 Семестр – Денна – 5
Кількість змістовних модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Фінанси, банківська справа та страхування»	Лекції: Денна форма – 28 год. Заочна форма – 8 год. Практичні заняття: Денна форма – 28 год. Заочна форма – 4 год.
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти - бакалавр	Самостійна робота: Денна – 83 год., Тренінг – 8 год. Заочна – 138 год. Індивідуальна робота: (КПІЗ) - 3
Тижневих годин: Денна форма навчання – 10 год., Аудиторних годин: 3,2 год.		Вид підсумкового контролю - іспит

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ „ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

2.1. МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Складний етап формування ринкової економіки в нашій країні зумовив потребу навчання як практиків бізнесу, так і студентів вузів фінансового менеджменту - науці управління фінансами фірми, спрямованій на досягнення її стратегічних і тактичних цілей. Останні ж індивідуальні для кожного господарюючого суб'єкта. Фірми в складних умовах українського податкового клімату і високої інфляції можуть мати різноманітні інтереси в питаннях регулювання прибутку, примноження майна акціонерів, контролю за курсовою вартістю акцій, дивідендної політики.

Мета дисципліни: оволодіння сучасними методами і прийомами управління фінансами організації: формування системи знань та практичних навичок використання інформаційно-аналітичної бази в процесі управління фінансами підприємств, операційною та інвестиційною діяльністю, визначення стратегії і тактики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання.

Предмет дисципліни - є стратегічне та оперативно-тактичне управління фінансами підприємств різних організаційно-правових форм та різних форм власності, направлене на максимізацію фінансових результатів діяльності підприємства та максимізацію добробуту власників підприємства

2.2. ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ:

В результаті вивчення курсу “Фінансовий менеджмент” студенти повинні:

- знати основні напрямками роботи фінансового менеджера та формувати питання взаємодії фінансових менеджерів фірми з установами ринкової інфраструктури;
- засвоїти інформаційно-аналітичну базу, необхідну для виконання функцій фінансового менеджера та використовувати її в процесі управління фінансами підприємств, операційною та інвестиційною діяльністю;
- знати методи аналізу фінансової звітності; визначення фінансового стану підприємства, його потреб у фінансах та застосовувати основні прийоми проведення фінансового аналізу, внутрішньофірмового фінансового планування та прогнозування;
- знати методи управління обіговими коштами, інвестиційним портфелем, капіталом, формуванням і використанням прибутку, фінансовими ризиками;
- визначати стратегію і тактику фінансового забезпечення суб'єктів господарювання;
- визначати потребу підприємства у фінансових ресурсах з метою реалізації найефективніших інвестиційних проектів;
- виконувати необхідні розрахунки із застосуванням комп'ютерної техніки для аналізу, оцінки та управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

2.3. НАЙМЕНУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Фінансовий менеджмент» забезпечує інструментарій формування наступних компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК)

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність працювати у команді.
- Здатність працювати автономно.

Інтегральна компетентність (ІК).

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

- Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
- Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.
- Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
- Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.
- Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- Здатність здійснювати ефективні комунікації.
- Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
- Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2.4. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Бюджетна система, банківська справа, казначейська справа, фінансова діяльність суб'єктів господарювання, митна справа, фіскальне адміністрування, податкова система, фінанси, менеджмент, фінанси підприємств

2.5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати (ПР) дисципліни «Фінансовий менеджмент»:

- Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
- Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
- Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

- Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.
  - Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.
  - Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
  - Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
  - Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.
  - Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
  - Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
  - Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
  - Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
  - Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади фінансового менеджменту. Стратегія і тактика управління грошовими потоками, капіталом

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

Сутність фінансового менеджменту. Умови, необхідні для функціонування фінансового менеджменту. Фінансовий менеджмент як елемент системи управління підприємством. Необхідність і значення фінансового менеджменту. Цілі і завдання. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Поєднання стратегії і тактики фінансового менеджменту. Врахування інфляційних процесів у тактиці фінансового менеджменту. Об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту. Принципи організації фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту.

Література: 5, 9, 14, 24, 28, 29, 32

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту

Правове забезпечення фінансового менеджменту. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Зовнішні джерела інформації. Показники, що характеризують макроекономічний розвиток країни і розвиток галузі, в якій працює підприємство. Показники, що характеризують кон'юнктуру фінансового і грошового ринку. Показники, що характеризують діяльність конкурентів і контрагентів. Внутрішні джерела інформації. Показники фінансового обліку.

Література: 10, 12, 15, 21, 27

Тема 3. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Вплив інфляції на зміну вартості грошей. Ризик і його вплив на зміну вартості грошей. Класифікація видів процентної ставки. Процентні ставки і методи їх нарахування. Нарощування і дисконтування грошових потоків за простими ставками процента та простими обліковими ставками. Компаундирування та дисконтування грошових потоків за складними ставками процента. Облік за складними обліковими ставками. Номінальна та ефективна ставки. Принцип еквівалентності процентних ставок. Обчислення інфляційного знецінювання грошей в прийнятті фінансових рішень. Формула І.Фішера. Ануїтети. Оцінка грошового потоку пренумерандо і постнумерандо.

Література: 14, 16, 18, 24, 28, 32

Тема 4. Управління грошовими потоками на підприємстві

Поняття грошового потоку, його склад та значення в забезпеченні кругообігу капіталу. Етапи управління грошовими потоками підприємства. Принципи управління грошовими потоками. Методи оптимізації грошових потоків підприємства. Управління грошовими потоками від операційної діяльності. Управління грошовими потоками від інвестиційної та фінансової діяльності. Зміст та складання звіту про рух грошових коштів. Управління грошовими потоками за допомогою платіжного календаря.

Література: 1, 3, 10, 7, 32, 33, 25

Тема 5. Вартість і оптимізація структури капіталу

Економічна сутність капіталу підприємства. Принципи формування капіталу. Особливості формування власного капіталу. Особливості формування позичкового капіталу. Вартість капіталу і принципи її оцінки. Вартість боргу. Вартість акціонерного капіталу. Вартість капіталу, залученого за рахунок нерозподілених прибутків. Застосування моделі оцінки капітальних активів для визначення вартості капіталу. Визначення середньозваженої вартості капіталу. Визначення граничної вартості капіталу. Фінансові механізми управління формуванням операційного прибутку. Основні підходи до максимізації прибутку. Механізм диференціації витрат. Метод максимальної і мінімальної точки.

Література: 8, 9, 10, 11, 18, 20, 28, 27

Змістовий модуль 2. Стратегія та тактика управління активами, прибутком, фінансовими ризиками, інвестиціями на підприємстві. Планування, фінансовий аналіз та антикризове управління у фінансовому менеджменті.

Тема 6. Управління активами

Принципи формування активів підприємства. Визначення потреби в активах підприємства. Оптимізація складу оборотних і необоротних активів в підприємства. Задачі управління активами підприємства. Управління оборотними активами. Політика управління оборотними активами. Операційний, виробничий, фінансовий цикл підприємства. Етапи формування політики управління оборотними активами підприємства. Тактика формування оборотних активів та стратегії їх фінансування. Визначення принципів підходів до формування оборотних активів підприємства. Оптимізація обсягу оборотних активів. Забезпечення ліквідності оборотних коштів. Підвищення рентабельності оборотних активів. Мінімізація втрат оборотних активів в процесі їх використання.

Література: 33, 12,21, 24, 30, 31

Тема 7. Управління прибутком

Суть і види прибутку підприємства. Зміст та задачі управління прибутком підприємства. Функції управління прибутком. Формування прибутку від операційної діяльності. Управління операційними витратами. Управління операційними доходами підприємства. Управління операційними ризиками. Планування формування операційного прибутку. Роль операційного аналізу в управлінні прибутком. Формування та розподіл чистого прибутку. Управління розподілом та використанням чистого прибутку. Планування цільової суми прибутку. Дивідендна політика. Теоретичні засади дивідендної політики.

Література: 33, 12,21, 24, 30, 31

Тема 8. Управління фінансовими ризиками

Суть та види фінансових ризиків. Мета та принципи ризик-менеджменту. Методи оцінки фінансових ризиків. Економіко-статистичні методи оцінки рівня фінансового ризику. Експертні методи оцінки рівня фінансового ризику. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків. Форми і види страхування фінансових ризиків. Основні елементи умов страхування.

Література: Література: 1, 3, 10, 7, 32, 33, 25

Тема 9. Управління інвестиціями

Сутність та форми інвестицій. Принципи розробки інвестиційної політики. Управління реальними інвестиціями. Форми реальних інвестицій і особливості управління ними. Види

інвестиційних проектів і вимоги до їх розробки. Принципи і методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів. Чиста теперішня (приведена) вартість. Внутрішня норма прибутковості. Строк окупності інвестицій. Облікова норма прибутковості. Індекс прибутковості. Аналіз чутливості проекту. Інтегральний ефект інвестиційного проекту. Метод Монте Карло. Управління реалізацією реальних інвестиційних проектів. Контролінг реалізації окремих інвестиційних проектів. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємства. Управління фінансовими інвестиціями.

Література: 3, 6, 7, 15, 16, 28, 29, 30

Тема 10. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування

Сутність і взаємозв'язок фінансового прогнозування і планування. Фінансове прогнозування і планування як важлива умова прийняття управлінських рішень. Цілі і задачі фінансового прогнозування. Прогнозування фінансових результатів. Розрахунок і аналіз ресурсів, необхідних для реалізації цілей фінансового прогнозування. Методи фінансового прогнозування. Прогнозування показників балансового звіту. Фінансовий план (баланс доходів і витрат) підприємства – основа управління фінансовими ресурсами підприємства.

Література: 9, 11, 14, 25, 28, 37, 35

Тема 11. Аналіз фінансових звітів підприємства

Мета та задачі аналітичної роботи. Фінансова звітність підприємства: склад, зміст та принципи підготовки. Критерії визнання інформації у фінансовій звітності. Мета аналізу фінансової звітності підприємства. Основні форми фінансового аналізу в залежності від цілей його проведення на підприємстві. Основні методи аналізу фінансової звітності. Основні системи фінансового аналізу. Горизонтальний (або трендовий) фінансовий аналіз. Вертикальний (або структурний) фінансовий аналіз. Порівняльний фінансовий аналіз. Аналіз фінансових коефіцієнтів (R – аналіз).

Література: 4, 6, 8, 11, 25, 26, 30, 31

Тема 12. Антикризове фінансове управління на підприємстві

Економічна суть, види і процедура банкрутства. Принципи антикризового фінансового управління підприємством. Політика антикризового фінансового управління підприємством при загрозі банкрутства. Діагностика банкрутства. Система експрес-діагностики банкрутства. Цілі експрес-діагностики. Етапи здійснення експрес-діагностики банкрутства. Індикатори оцінки загрози банкрутства підприємства. Система фундаментальної діагностики банкрутства. Основні цілі фундаментальної діагностики. Етапи здійснення фундаментальної діагностики банкрутства. Механізми фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства. Внутрішні механізми фінансової стабілізації. Оперативний механізм фінансової стабілізації і його основні напрями. Тактичний і стратегічний механізми фінансової стабілізації. Форми санації підприємства і їх ефективність.

Література: 4, 6, 11, 12, 29, 28, 30, 36

4. СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ

“Фінансовий менеджмент”

(денна форма)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин					
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1							
1.	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	2	2	8	0,5	-	Поточне опитування, тестування
2.	Система забезпечення фінансового менеджменту	2	2	7		-	Поточне опитування, тестування
3.	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	2	2	6	1	0,5	Поточне опитування, тестування, задачі
4.	Управління грошовими потоками	2	2	8		0,5	Поточне опитування, тестування, задачі
5.	Вартість і оптимізація структури капіталу	3	3	6	-	1	Заліковий модуль 1 за темами 1-5
Змістовий модуль 2							
6.	Управління активами	2	2	8	-	1	Поточне опитування, тестування, задачі
7.	Управління прибутком	3	3	6	1	1	Поточне опитування, тестування, задачі
8.	Управління фінансовими ризиками	2	2	6		1	Поточне опитування, тестування
9.	Управління інвестиціями	2	2	8	0,5	1	Поточне опитування, кейсові завдання

10.	Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування	3	3	6		1	Поточне опитування, задачі
11.	Аналіз фінансових звітів підприємства	2	2	8		0,5	Поточне опитування, тестування
12.	Антикризове фінансове управління на підприємстві	3	3	6	-	0,5	Ректорська контрольна робота
Всього		28	28	83	3	8	іспит

(заочна форма)

№ п\п	Назва теми	Кількість годин			Контрольні заходи
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	
Змістовий модуль 1					
1.	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	1	0,5	11	Усне опитування, тестові завдання
2.	Система забезпечення фінансового менеджменту			12	
3.	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках				
4.	Управління грошовими потоками на підприємстві	1	0,5	12	Усне опитування, тестові завдання, кейсові завдання
5.	Вартість і оптимізація структури капіталу	1		11	
Змістовий модуль 2					
6.	Управління активами	1	1	12	Усне опитування, тестові завдання
7.	Управління прибутком			11	
8.	Управління фінансовими ризиками	1	0,5	12	Усне опитування, тестові завдання
9.	Управління інвестиціями	1	0,5	11	Усне опитування, кейсові завдання
10.	Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування			12	
11.	Аналіз фінансових звітів підприємства			11	
12.	Антикризове фінансове управління на підприємстві			11	
Всього		8	4	138	іспит

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1.

Тема: Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту.

Мета: з'ясувати суть фінансового менеджменту як науки, визначити його необхідність та значення, визначити об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту, розвинути у студентів навички розв'язування задач та тестових завдань.

Питання для обговорення:

1. Сутність фінансового менеджменту. Умови, необхідні для функціонування фінансового менеджменту. Фінансовий менеджмент як елемент системи управління підприємством.
2. Необхідність і значення фінансового менеджменту. Цілі і завдання. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Поєднання стратегії і тактики фінансового менеджменту. Врахування інфляційних процесів у тактиці фінансового менеджменту.
3. Об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту.
4. Принципи організації фінансового менеджменту.
5. Функції фінансового менеджменту.
6. Дискусійне обговорення питань щодо ролі фінансового менеджера у розробці стратегії і тактики розвитку підприємства. Розв'язування задач та тестових завдань.

Література: 5,9,14,24,28,29,32

Практичне заняття 2.

Тема . Система забезпечення фінансового менеджменту.

Мета: подати елементи системи забезпечення фінансового менеджменту, з'ясувати характерні риси правового, організаційного та інформаційного забезпечення, охарактеризувати показники діяльності підприємства суб'єкта підприємницької діяльності.

Питання для обговорення:

1. Правове забезпечення фінансового менеджменту.
2. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту.
3. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Зовнішні джерела інформації.
4. Показники, що характеризують макроекономічний розвиток країни і розвиток галузі, в якій працює підприємство. Показники, що характеризують кон'юнктуру фінансового і грошового ринку. Показники, що характеризують діяльність конкурентів і контрагентів. Внутрішні джерела інформації. Показники фінансового обліку.
5. Обговорення дискусійних питань щодо призначення основних компонентів фінансової звітності.

Література:10,12,15,21,27

Практичне заняття 3.

Тема. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.

Мета: з'ясувати необхідність і значення визначення вартості грошей у часі, подати класифікацію видів процентної ставки, визначити суть поняття нарощування і дисконтування грошових потоків за простими ставками процента та простими обліковими ставками.

Питання для обговорення:

1. Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Вплив інфляції на зміну вартості грошей. Ризик і його вплив на зміну вартості грошей.

2. Класифікація видів процентної ставки. Процентні ставки і методи їх нарахування.
3. Нарощування і дисконтування грошових потоків за простими ставками процента та простими обліковими ставками. Компаундирування та дисконтування грошових потоків за складними ставками процента.
4. Облік за складними обліковими ставками. Номінальна та ефективна ставки. Принцип еквівалентності процентних ставок. Обчислення інфляційного знецінювання грошей в прийнятті фінансових рішень. Формула І.Фішера.
5. Ануїтети. Оцінка грошового потоку пренумерандо і постнумерандо.
6. Розв'язування практичних завдань щодо визначення теперішньої та майбутньої вартості грошових коштів та вирішення тестових завдань.

Література: 14,16,18,24,28,32

Практичне заняття 4.

Тема. Управління грошовими потоками на підприємстві.

Мета: висвітлити суть поняття грошового потоку, його склад та значення в забезпеченні кругообігу капіталу; висвітлити питання щодо етапів управління грошовими потоками підприємства та подати їх характеристику; подати методи оптимізації грошових потоків підприємства.

Питання для обговорення:

1. Поняття грошового потоку, його склад та значення в забезпеченні кругообігу капіталу.
2. Етапи управління грошовими потоками підприємства. Принципи управління грошовими потоками.
3. Методи оптимізації грошових потоків підприємства. Управління грошовими потоками від операційної діяльності. Управління грошовими потоками від інвестиційної та фінансової діяльності.
4. Зміст та складання звіту про рух грошових коштів. Управління грошовими потоками за допомогою платіжного календаря.
4. Обговорення дискусійних питань щодо концепції і методичного інструментарію обліку чинника інфляції, ризику та ліквідності.
5. Розв'язування практичних завдань щодо визначення показника чистого грошового потоку від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності та вирішення тестових завдань.

Література: 1,3,10,7,32,33,35

Практичне заняття 5.

Тема. Вартість і оптимізація структури капіталу.

Мета: з'ясувати економічну сутність капіталу підприємства та принципи його формування, визначити механізм застосування моделі оцінки капітальних активів для визначення вартості капіталу, подати фінансові механізми управління формуванням операційного прибутку.

Питання для обговорення:

1. Економічна сутність капіталу підприємства. Принципи формування капіталу. Особливості формування власного капіталу. Особливості формування позичкового капіталу.
2. Вартість капіталу і принципи її оцінки. Вартість боргу. Вартість акціонерного капіталу. Вартість капіталу, залученого за рахунок нерозподілених прибутків.
3. Застосування моделі оцінки капітальних активів для визначення вартості капіталу.
4. Визначення середньозваженої вартості капіталу. Визначення граничної вартості капіталу.

5. Фінансові механізми управління формуванням операційного прибутку. Основні підходи до максимізації прибутку. Механізм диференціації витрат. Метод максимальної і мінімальної точки.

6. Розв'язування практичних завдань щодо визначення оптимальної структури капіталу суб'єкта підприємницької діяльності, оцінки можливості та ефективність використання банківського кредиту, фінансового лізингу та облігаційної позики як джерел фінансування; дискусійне обговорення питань щодо з'ясування ролі фінансового важеля (левериджу) як методу управління прибутком. Розв'язування тестових завдань.

Література: 8, 9, 10, 11, 18, 20, 28, 27

Практичне заняття 6.

Тема . Управління активами.

Мета: подати принципи формування активів підприємства, визначити етапи формування політики управління оборотними активами підприємства, визначити принципові підходи до формування оборотних активів підприємства.

Питання для обговорення:

1. Принципи формування активів підприємства. Визначення потреби в активах підприємства. Оптимізація складу оборотних і необоротних активів в підприємства. Задачі управління активами підприємства.
2. Управління оборотними активами. Політика управління оборотними активами. Операційний, виробничий, фінансовий цикл підприємства.
3. Етапи формування політики управління оборотними активами підприємства. Тактика формування оборотних активів та стратегії їх фінансування. Визначення принципових підходів до формування оборотних активів підприємства.
4. Оптимізація обсягу оборотних активів. Забезпечення ліквідності оборотних коштів.
5. Підвищення рентабельності оборотних активів. Мінімізація втрат оборотних активів в процесі їх використання.
6. Обговорення дискусійних питань щодо сутності вибору типу комплексної політики оперативного управління оборотними активами підприємства і поточними пасивами. Розв'язування практичних завдань щодо визначення коефіцієнта відволікання оборотних активів та оцінка на його основі визначте ефективності менеджерської роботи кожного підприємства та вирішення тестових завдань.

Література: 33, 12, 21, 24, 30, 31

Практичне заняття 7.

Тема. Управління прибутком.

Мета: визначити зміст, функції та задачі управління прибутком підприємства, подати роль операційного аналізу в управлінні прибутком, висвітлити питання щодо формування та розподілу чистого прибутку, з'ясувати необхідність управління розподілом та використанням чистого прибутку.

Питання для обговорення:

1. Суть і види прибутку підприємства. Зміст та задачі управління прибутком підприємства. Функції управління прибутком. Формування прибутку від операційної діяльності.
2. Управління операційними витратами. Управління операційними доходами підприємства. Управління операційними ризиками.
3. Планування формування операційного прибутку. Роль операційного аналізу в управлінні прибутком.

4. Формування та розподіл чистого прибутку. Управління розподілом та використанням чистого прибутку. Планування цільової суми прибутку.
5. Дивідендна політика. Теоретичні засади дивідендної політики.
6. Обговорення дискусійних питань щодо сутності і послідовності розроблення та реалізації дивідендної політики підприємства. Розв'язування практичних завдань щодо методології визначення порога рентабельності і запасу фінансової міцності підприємства розрахунковим і графічним методами. та вирішення тестових завдань.

Література: 33,12,21,24,30,31

Практичне заняття 8.

Тема: Управління фінансовими ризиками.

Мета: визначити необхідність управління фінансовими ризиками, подати порівняльну оцінку методів оцінки фінансових ризиків, охарактеризувати форми і види страхування фінансових ризиків, розвинути у студентів навички щодо розв'язування задач з розрахунку рівня та ступеня настання ризикових ситуацій для підприємств.

Питання для обговорення:

1. Суть та види фінансових ризиків.
2. Мета та принципи ризик-менеджменту. Методи оцінки фінансових ризиків. Економіко-статистичні методи оцінки рівня фінансового ризику. Експертні методи оцінки рівня фінансового ризику. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків.
3. Форми і види страхування фінансових ризиків. Основні елементи умов страхування.
4. Дискусійне обговорення питань щодо використання інструментів хеджування фінансових ризиків на практиці. Розв'язування практичних завдань щодо оцінки рівня фінансового ризику за двома інвестиційними проектами, використовуючи статистичні методи, та обґрунтування управлінського рішення щодо доцільності реалізації проекту. Розв'язування тестових завдань.

Література: 1, 3, 10, 7, 32, 33, 35

Практичне заняття 9.

Тема. Управління інвестиціями.

Мета: подати принципи розробки інвестиційної політики, визначити принципи і методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів, провести аналіз чутливості проекту, визначити інтегральний ефект інвестиційного проекту та подати суть методу Монте Карло.

Питання для обговорення:

1. Сутність та форми інвестицій. Принципи розробки інвестиційної політики. Управління реальними інвестиціями.
2. Форми реальних інвестицій і особливості управління ними.
3. Види інвестиційних проектів і вимоги до їх розробки.
4. Принципи і методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів. Чиста теперішня (приведена) вартість. Внутрішня норма прибутковості. Строк окупності інвестицій. Облікова норма прибутковості. Індекс прибутковості.
5. Аналіз чутливості проекту. Інтегральний ефект інвестиційного проекту. Метод Монте Карло. Управління реалізацією реальних інвестиційних проектів.
6. Контролінг реалізації окремих інвестиційних проектів. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємства. Управління фінансовими інвестиціями.
7. Обговорення дискусійних питань щодо визначення сутності методики розрахунку та оцінювання основних показників оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів, а

також особливостей формування політики управління реальними інвестиціями. Розв'язування тестових завдань.

Література: 3, 6, 7, 15, 16, 28, 29, 30

Практичне заняття 10.

Тема: Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування.

Мета: визначити необхідність фінансового прогнозування і планування як важливої умови прийняття управлінських рішень, навчити студентів проводити розрахунок і аналіз ресурсів, необхідних для реалізації цілей фінансового прогнозування; подати методи фінансового прогнозування.

Питання для обговорення:

1. Сутність і взаємозв'язок фінансового прогнозування і планування. Фінансове прогнозування і планування як важлива умова прийняття управлінських рішень.
2. Цілі і задачі фінансового прогнозування. Прогнозування фінансових результатів. Розрахунок і аналіз ресурсів, необхідних для реалізації цілей фінансового прогнозування.
3. Методи фінансового прогнозування. Прогнозування показників балансового звіту. Фінансовий план (баланс доходів і витрат) підприємства – основа управління фінансовими ресурсами підприємства.
4. Обговорення дискусійних питань щодо визначення різниці між системою поточного планування фінансової діяльності та системою оперативного планування фінансової діяльності. Розв'язування практичних завдань щодо здійснення аналізу складу, структури та динаміки зміни доходів підприємств, а також складання плану надходження коштів. Розв'язування тестових завдань.

Література: 9, 11, 14, 25, 28, 29, 35, 37

Практичне заняття 11.

Тема: Аналіз фінансових звітів підприємства.

Мета: визначити мету та задачі аналітичної роботи на підприємстві, подати критерії визнання інформації у фінансовій звітності, охарактеризувати основні системи фінансового аналізу, подати порівняльну характеристику різних видів фінансового аналізу.

Питання для обговорення:

1. Мета та задачі аналітичної роботи. Фінансова звітність підприємства: склад, зміст та принципи підготовки.
2. Критерії визнання інформації у фінансовій звітності.
3. Мета аналізу фінансової звітності підприємства. Основні форми фінансового аналізу в залежності від цілей його проведення на підприємстві. Основні методи аналізу фінансової звітності.
4. Основні системи фінансового аналізу. Горизонтальний (або трендовий) фінансовий аналіз. Вертикальний (або структурний) фінансовий аналіз. Порівняльний фінансовий аналіз. Аналіз фінансових коефіцієнтів (R – аналіз).
5. Обговорення дискусійних питань щодо виявлення та аналізу викривлень у фінансовій звітності, а також аналізу тенденцій змін коефіцієнтів, аналіз масштабу та аналіз темпів зростання. Розв'язування практичних занять щодо здійснення аналізу ефективності використання ресурсів підприємства за даними його фінансової звітності

Література: 4, 6, 8, 11, 25, 26, 30, 31

Практичне заняття 12.

Тема. Антикризове фінансове управління на підприємстві.

Мета: визначити економічну суть, види і процедуру банкрутства, з'ясувати необхідність здійснення політики антикризового фінансового управління підприємством при загрозі банкрутства, навчитися здійснювати діагностику банкрутства підприємства; подати характеристику етапів здійснення фундаментальної діагностики банкрутства.

Питання для обговорення:

1. Економічна суть, види і процедура банкрутства.
2. Принципи антикризового фінансового управління підприємством. Політика антикризового фінансового управління підприємством при загрозі банкрутства.
3. Діагностика банкрутства. Система експрес-діагностики банкрутства. Цілі експрес-діагностики. Етапи здійснення експрес-діагностики банкрутства. Індикатори фундаментальної діагностики банкрутства. Основні цілі фундаментальної оцінки загрози банкрутства підприємства.
4. Система фундаментальної діагностики. Етапи здійснення фундаментальної діагностики банкрутства.
5. Механізми фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства. Внутрішні механізми фінансової стабілізації. Оперативний механізм фінансової стабілізації і його основні напрями. Тактичний і стратегічний механізми фінансової стабілізації.
6. Форми санації підприємства і їх ефективність.
7. Дискусійне обговорення питання системи експрес-діагностики банкрутства на підприємстві та впливу фінансової кризи на фінансовий стан суб'єктів господарювання. Розв'язування практичних завдань щодо аналізу фінансового стану корпорації за допомогою визначених показників, Розв'язування тестових завдань

Література: 1, 3, 10, 7, 32, 33, 35

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Для набуття умінь самостійного мислення і самоконтролю у студентів особливе значення має виконання комплексного практичного індивідуального завдання (КПЗ) з дисципліни «Фінансовий менеджмент», яке виконується самостійно кожним студентом згідно методичних рекомендацій. Воно охоплює основні теми дисципліни та має на меті більш глибоке й повне засвоєння теоретичного матеріалу з дисципліни, оволодіння навиками застосування набутих теоретичних знань на практиці та є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни.

Тематика КПЗ:

1. Механізм фінансового менеджменту та його основні елементи
2. Організаційні засади фінансового менеджменту.
3. Фінансова служба в системі управління підприємством та її функціональні обов'язки
Основні підходи до організації фінансового управління підприємством.
4. Особливості організації фінансового менеджменту на підприємствах різних організаційно-правових форм та форм власності.
5. Інформаційне забезпечення системи управління фінансами підприємства та його компоненти.
6. Бухгалтерський облік та фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення управління фінансами.
7. Внутрішні джерела формування інформаційної бази фінансового менеджменту.

8. Особливості фінансової звітності як основного джерела фінансової інформації.
9. Грошові потоки: сутність, класифікація та основні засади управління.

7. Тренінг з дисципліни «Фінансовий менеджмент»

Мета тренінгу з дисципліни «Фінансовий менеджмент» - активізувати студентів у навчальному процесі аналізувати основні розрахункові показники, які дозволяють оцінити можливість реалізації інвестиційного проекту, сприяють своєчасному формуванню і впровадженню певних управлінських рішень для покращення очікуваних результатів від реалізації проекту.

Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти «бакалавр».

Проведення тренінгу дозволяє:

- забезпечити засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент»;
- розвинути у студентів навички пропонування обґрунтованих рішень, використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

Організація і порядок проведення тренінгу

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Використання роздаткового матеріалу у вигляді таблиць та бланків документів.

3. Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань, які виносились на тренінгові заняття.

4. Підведення підсумків. Обговорення результатів виконаних завдань в групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Тематика тренінгу.

1. Сутність та особливості бюджетування внутрішніх підрозділів підприємства
2. Розробка бюджетів структурних підрозділів підприємства
3. Сутність та принципи антикризового фінансового менеджменту
4. Методи діагностики банкрутства
5. Правове та організаційне забезпечення санаційних та ліквідаційних процедур

8. ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Організацією виконання самостійної роботи є глибоке вивчення суті теорії стосовно аналітичної діяльності. Завданнями самостійної роботи кожного студента є опрацювання тем, які не ввійшли в обов'язкові теми курсу дисципліни "Фінансовий менеджмент", тобто запропоновані теми вважаються факультативними.

Виконання самостійної роботи необхідно починати з вивчення відповідних розділів підручників, навчальних посібників, нормативних актів тощо, що наведені у переліку рекомендованої літератури, а також додаткової літератури і практичних матеріалів, які студент повинен знайти і опрацювати самостійно. При опрацюванні тем студент повинен поряд з теоретичним висвітленням аспектів теми, дати її аналіз з залученням практичних матеріалів щодо аналітичної діяльності.

№ п/п	Тематика	К-ть год. (денна форма)	К-ть год. (заочна форма)
1.	Сутність, мета і завдання фінансового менеджменту.	2	3
2.	Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту.	2	3
3.	Функції і механізм фінансового менеджменту.	2	3
4.	Основи фінансового менеджменту підприємства.	2	3
5.	Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту, його стратегія і тактика.	3	4
6.	Системи забезпечення фінансового менеджменту: стратегічний і оперативно-тактичний фінансовий менеджмент.	2	2
7.	Системи і методи фінансового аналізу.	2	3
8.	Фінансова стратегія та порядок здійснення фінансового планування.	2	3
9.	Системи фінансового планування.	2	3
10.	Системи внутрішнього фінансового контролю. Фінансовий контролінг.	3	3
11.	Внутрішньофірмове фінансове планування.	2	3
12.	Стратегічний фінансовий аналіз і методи його здійснення.	2	3
13.	Оцінка фінансової стратегії підприємства та управління її реалізацією.	2	4
14.	Оцінка вартості грошей у часі. Методичний інструментарій.	3	4
15.	Кількісні моделі та основні етапи управління грошовими активами.	2	3
16.	Системи і методи аналізу грошових потоків.	2	3
17.	Визначення вартості грошей у часі.	2	3
18.	Економічна сутність і класифікація активів підприємства та основні засади управління ними.	2	4
19.	Управління операційними активами. Принципи їх формування.	2	4
20.	Управління грошовими потоками: суть, завдання управління, методи оптимізації грошових потоків.	2	4
22.	Управління запасами.	2	4
23.	Управління грошовими активами.	2	4
24.	Управління оборотними активами: система управління, етапи.	2	4
25.	Управління поточною дебіторською заборгованістю.	2	4
26.	Управління необоротними активами.	2	4
27.	Сутність та завдання управління капіталом. Визначення структури капіталу та управління нею.	2	4
28.	Аналіз власного капіталу підприємства та шляхи підвищення ефективності управління ним.	2	4
29.	Управління власним капіталом.	2	4
30.	Дивідендна політика на підприємстві та управління нею.	2	4
31.	Управління формуванням операційного прибутку.	2	3

32.	Управління позиковим капіталом.	2	4
33.	Управління фінансовим лізингом.	2	3
34.	Управління поточними зобов'язаннями та розрахунками.	2	4
35.	Управління інвестиціями.	2	2
36.	Управління реальними інвестиціями. Види інвестиційних проектів та вимоги до їх розробки.	2	3
37.	Управління фінансовими інвестиціями. Формування портфеля фінансових інвестицій.	2	4
38.	Управління фінансовими ризиками.	2	4
39.	Механізм формування, методи планування та управління прибутком підприємством.	2	4
40.	Аналіз формування і використання прибутку та методи його оптимізації.	2	3
	Разом	83	138

9. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, ділові ігри, виконання КПЗ, есе, підготовка і презентація проектів.

10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- Стандартизовані тести;
- Поточне опитування;
- Залікове модульне тестування та опитування;
- Наскрізні проекти;
- Командні проекти;
- Аналітичні звіти, реферати, есе;
- Розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- Презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- Оцінювання результатів КПЗ;
- Студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- Розрахункові роботи;
- Ректорська контрольна робота;
- Комплексний іспит;
- Екзамен;
- Інші види індивідуальних та групових завдань.

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перекладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перекладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій

формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

12. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни „Фінансовий менеджмент” визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту: (%)

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПЗ)	Заліковий модуль 4 (письмовий іспит)
20%	20%	20%	40%
Опитування під час заняття (теми 1 – 5) – 5 балів за тему – макс. 25 балів Модульна робота – макс. 75 балів	Опитування під час заняття (теми 6-12) – 5 балів за тему макс. – макс. 35 балів Модульна робота – макс. 65 балів	Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. Захист КПЗ – макс. 40 балів Виконання завдань під час тренінгу – макс. 20 балів	Тестові завдання (20 тестів по 2 бали за тест) макс. 40 балів Теоретичне питання (2 питання по 20 балів) – макс. 40 балів Задача – макс. 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C(добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E(достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

13. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1.	Проекційний екран	1-12
2	Мультимедійний проектор	1-12

3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google)	1-12
4.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-12
5.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-12
4.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-12
5.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
2. Верланов Ю. Ю. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с
3. Бабчинська О. І. Ключові аспекти сучасної парадигми управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7037>
4. Антоненко, В., Лизунова, О., Попова, О., Мізіна, О., Панченко, Г., Сарбаш, Л. Тріада стратегічного – тактичного – оперативного ризик-менеджменту як інновація у фінансовому управлінні. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice* 2023. № 4(51) С. 118–146.
5. Бреус С. В., Буваник О. І. Основні аспекти управління збутовою діяльністю підприємства. *Multidisciplinary academic explorations : The I International Science Conference*, January 10-12, Amsterdam, Netherlands. 2022. 171 p.
6. Бондарук Т. Г., Заїчко І. В., Бондарук І. С. Діагностика фінансового стану підприємства та його інвестиційної привабливості в системі фінансового менеджменту. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2022. № 1-2. С. 62–75.
7. Гражевська Н. І., Чигиринський А. М. Цифрова трансформація економіки в умовах посилення глобальних ризиків і загроз. *Економіка та держава*. №8. 2021. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/8_2021/11.pdf
8. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.
9. Ломачинська І.А. Формування сучасного концептуального підходу до визначення сутності фінансів підприємств. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2128>
10. Макроекономічний та монетарний огляд Національного банку України за вересень 2022 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MM-2022-09.pdf?v=4
11. Ізюмська В., Нікульшина А. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-26>
12. Основи фінансового менеджменту. Конспект лекцій з дисципліни «Основи фінансового менеджменту для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент» / Уклад.: проф. І. А. Федоренко, проф. Н. О. Власова, ст. викл. А. Б. Макаренко. Харків : НТУ «ХПІ», 2021. 135 с
13. Максимова М. В. Система фінансового менеджменту в умовах розвитку цифрової економіки. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL:

http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/60.pdf

14. Приймак С., Волкова О. Діагностика фінансової стійкості підприємств в умовах посилення глобальної конкуренції. *Економіка та суспільство*. 2021. № 30. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-58>
15. Решетник Н. І., Насікан Н. І., Клименко О. М., Світлична К. С., Сулова Т. О. Стратегічний фінансовий менеджмент у діяльності корпорацій. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. № 2(37). С. 134-141.
16. Сич О. А. Дискримінантний аналіз і його застосування в прогнозуванні банкрутства підприємства [Текст] О. А. Сич, І. І. Калічак. *Молодий вчений*. 2017. - №2. С 333–339.
17. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / Скаско О. І., Майор О. В. [та ін.]. Львів : Растр-7, 2018. 410 с.
18. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студентів спеціальності 48 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / І.А. Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова та ін. Харків: ХДУХТ, 2019. 202 с.
19. Фінансовий менеджмент: підручник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук [та ін.] – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
20. Бігдан І. А., Лачкова Л. І., Лачкова В. М., Жилиякова О. В. Фінансовий менеджмент: електрон. навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2019. 197 с.
21. Дема Д. І., Дорохова Л. М., Віленчук О. М. Фінансовий менеджмент: підручник. Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с. 9.
22. Кнейслер О. В., Квасовський О. Р., Ніпіаліді О. Ю. Фінансовий менеджмент: підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2018. 482 с.
23. Кошельок Г. Грошові потоки в системі управління діяльністю підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 5 (16). С. 50–57.
24. Нестерова С. Фінансовий менеджмент: практикум. К.: Кондор, 2019. 280 с.
25. Поддєрьогін А. М., Баб'як Н. Д., Білик М. Д. та ін Фінансовий менеджмент: підручник. К.: КНЕУ. 2017. 534 с.
26. Сакун А. Ж., Карташова О. Г. Структура інформаційного забезпечення управління збутової діяльності підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 2. С. 112–117.
27. Сердюков К., Тимчук Х. Управління грошовими потоками підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 4 (21). С. 522–527. 27. Шевченко Н. В., Мельник С. І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224 с.
28. Щербань О., Невдачина О. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 3 (14). С. 284–289.
29. Don M. Chance (2019). Financial risk management: an end user perspective. World Scientific Books, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd. URL: <https://www.amazon.com/Financial-Risk-Management-End-Users/dp/9811202672>.
30. Titman S., Martin T., Keown A., Martin J. (2018). Financial management: principles and applications. 13-th ed. Melbourne: Pearson Australia. 719 p.
31. Alan C. Shapiro, Paul Hanouna (2019). Multinational Financial Management, 11-th Edition. URL: <https://www.wiley.com/enus/Multinational+Financial+Management%2C+11th+Edition-p-9781119559849>.
32. Erasmo Giambona, John R. Graham, Campbell R. Harvey, Gordon M. Bodnar (2018). The Theory and Practice of Corporate Risk Management: Evidence from the Field. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/fima.12232>.
33. Martyn, O. M. (2022). Upravlinnia zbutovoiu diialnistiu pidpriemstva v rynkovykh

umovakh [Management of sales activities of the enterprise in market conditions]. Menedzhment XXI stolittia : hlobalizatsiini vyklyky – Management of the 21st century: globalization challenges: materials of the VI International science and practice conference, May 19, 2022. Poltava: PDAU, pp. 1057–1060 [in Ukrainian]

34. Sakun, A. Zh., & Kartashova, O. H. (2021). Struktura informatsiinoho zabezpechennia upravlinnia zbutovoi diialnosti pidpriemstva [The structure of information support for the management of sales activities of the enterprise]. Ekonomika ta derzhava – Economy and the state, no. 2, pp. 112–117 [in Ukrainian].

Нормативна

1. 20. Конституція України // (Відомості Верховної Ради України № 254к/96-ВР в редакції від 30.09.2016 р. № 1401-УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI в редакції від 28.07.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV в редакції від 17.06.2018 р. № 2275-УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

4. Закон України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» від 21.12.2016 р. № 2246-VIII зі змінами від 22.08.2018 р. № 2513-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>

5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. № 514-VI зі змінами станом на 17.06.2018 р. № 2275-УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>

6. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР в редакції від 06.01.2018 р. № 2210- УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>

7. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-ІН в редакції від 01.01.2017 р. № 1792-УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

8. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. № 679-XIV в редакції від 09.05.2018 р. № 2163-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

9. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. №2121 в редакції від 28.08.2018 р. № 2475-УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

10. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 в редакції від 01.07.2018 р. № 2210-УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

11. Закон України «Про державну статистику» від 17.09.1992 р. № 1170-VII зі змінами і доповненнями від 19.04.2014 р. № 1170-УІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>

31. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV зі змінами і доповненнями від 01.07.2018 р. № 2210- 49 УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

12. Указ Президента України «Про національну комісію з цінних паперів та фондового ринку» від 23.11.2011 р. № 1063/2011 зі змінами від 03.04.2015 № 199/2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011>

13. Закон України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» від 05.04.2001 р. № 2346-III зі змінами і доповненнями від 04.06.2017 р. № 1983- УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>

14. Закон України «Про фінансовий лізінг» від 16.12.97 р. № 723-97-ВР зі змінами від

16.01.2004 № 1381-ІУ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>

15. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР в редакції від 01.01.2017 р. № 1792-УІІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

16. Закон України «Про обіг векселів в Україні» від 05.04.2001 р. № 2374-ІІІ із змінами від 19.07.2017 р. № 1982-УІІІ URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>

17. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ в редакції від 18.12.2017 р. № 2095-УІІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

18. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. № 93/96- ВР в редакції від 25.06.2016 р. № 1390-УІІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>

19. Закон України «Про банкрутство» від 30.06.1999 р. № 784-ХІV із змінами від 01.03.2001 р. № 2341-ІІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-14>

20. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 04.05.1992 р. № 2343-ХІІ в редакції від 04.04.2018 р. № 2320-УІІІ. URL: <https://zakon.help/law/2343- XII>

21. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп» від 20.06.2012р. № 254 із змінами від 25.12.2017 р. №0131500-17. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1178-12>

22. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73 в редакції від 03.03.2018 р. № z817. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

23. Наказ Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України «Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» від 26.01.2001 р. № 49/121 із змінами від 19.02.2013 р. № z0188-13. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>

24. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору 50 економіки» . від 14.02.2006 р. № 170. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06>

25. Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 р. № 1361 «Методичні рекомендації по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства». URL: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=161074

26. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Методичних рекомендацій застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності» від 15.03.2013 р. № 253. URL: http://meold.kmu.gov.ua/minec/control/uk/publish/printable_article?art_id=199988

27. Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій «Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій» від 23.02.1998 р. № 22. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>

28. Наказ Міністерства економічного розвитку від 02.03.2015 р. № 205 «Про затвердження Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки». URL: http://meold.kmu.gov.ua/minec/control/uk/publish/printable_article?art_id=199988

Додаткові ресурси

Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.

Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі. URL: <http://me.gov.ua>

Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/>.

Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/>.

Офіційний сайт Асоціації українських банків. URL: <http://www.aub.com.ua>].

Офіційний сайт державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського URL: www.nbuv.gov.ua